

فقه اسلامی - 22

احکام تربیتی

نماز

رکوع - سجود

احکام رکوع

مسئله 1 - در هر رکعت بعد از قرائت، واجب است به رکوع برود ، یعنی به قصد رکوع به اندازه ای خم شود که کف دستهای او به سر زانوهایش برسد.

مسئله 2 - در حال رکوع ، واجب است ذکر بگوید. به عنوان ذکر رکوع می تواند سه مرتبه بگوید : «سُبْحَانَ اللَّهِ» و این ذکر نباید کمتر از سه مرتبه باشد؛ یا يَكْ مرتبه بگوید : «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ» . این ذکر، یک مرتبه واجب است، ولی مستحب است آن را هم سه مرتبه تکرار کند.

مسئله 3 - اگر رکوع عمدا یا از روی فراموشی ترک شود و یا در یک رکعت بیش از یک رکوع به جا آورد، نماز باطل است.

مسئله 4 - کسی که نماز نشسته می خواند باید به قصد رکوع ، در حد مقدور به اندازه ای خم شود که بگویند رکوع کرده است.

مسئله 5 - در موقع خواندن ذکر رکوع ، باید بدن آرام باشد.

مسئله 6 - هرگاه ذکر را قبل از رسیدن به حد رکوع و آرام گرفتن بدن بگوید باید آن را بعد از آرام گرفتن اعاده کند.

مسئله 7 - بعد از تمام شدن ذکر رکوع، واجب است راست بایستد و بعد از آرام گرفتن بدن به سجده رود و اگر عمداً این کار را ترك کند نمازش باطل است، اما اگر از روی سهو باشد اشکالی ندارد.

مسئله 8 - مستحب است پس از تمام شدن قرائت و پیش از رفتن به رکوع در حالی که راست ایستاده «اللَّهُ أَكْبَرُ» بگوید و به رکوع برود و بعد از آن که از رکوع برخاست و راست ایستاد درحالی که بدن آرام است بگوید: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ» و بعد بگوید: «اللَّهُ أَكْبَرُ» و به سجده برود.

احکام سجود

مسئله 1 - در هر رکعت از نمازهای واجب و مستحب، دو سجده واجب است که پس از رکوع انجام می گیرد.

مسئله 2 - در سجده باید هفت موضع از بدن بر زمین قرار گیرد: پیشانی، کف دستها، سر دو زانو، سرانگشت بزرگ هر دو پا و هرگاه یکی از این اعضا را عمداً بر زمین نگذارد سجده اش باطل است.

مسئله 3 - ذکر واجب سجده این است که حدّ اقل سه مرتبه «سُبْحَانَ اللَّهِ» یا يك مرتبه «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَ بِحَمْدِهِ» بگوید و مستحب است این ذکر را هم سه مرتبه بگوید .

مسئله 4 - هرگاه هر دو سجده را عمداً یا از روی فراموشی ترك کند یا به جای دو سجده چهار سجده به جا آورد نماز باطل است، اما زیادی یا کمی يك سجده به شرط این که از روی سهو باشد نماز را باطل نمی کند.

مسئله 5 - در سجده باید بدن در هنگام گفتن ذکر سجده آرام باشد.

مسئله 6 - بعد از سجده اول باید بنشیند تا بدن آرام گیرد، سپس به سجده دوم برود.

چیزهایی که سجده بر آنها صحیح است

مسئله 7 - سجده بر دو نوع از اشیاء صحیح است :

الف - زمین و اجزاء آن مانند سنگ، خاک، شن و ریگ به شرط آنکه پاک و تمیز باشد.

ب - چیزهایی که از زمین می روید مانند چمن، چوب و برگ درختان.

مسئله 8 - سجده بر چیزهای خوردنی و پوشیدنی هرچند از زمین بروید (مانند میوه و پنبه) جایز نیست و همچنین سجده کردن بر فلزات مانند طلا و نقره باطل است، اما سجده بر سنگهای معدنی مانند سنگ مرمر و امثال آن اشکال ندارد.

مسئله 9 - سجده بر سنگ آهک و سنگ گچ چه قبل از پخته شدن و چه بعد از آن صحیح است، همچنین بر آجر و سفال و مواد ترکیبی که از اجزاء زمین درست شده است نیز می تواند سجده کند.

مسئله 10 - سجده بر کاغذ، مقوا و دستمال کاغذی که از جنس چوب ساخته می شود جایز است؛ مگر آن که یقین داشته باشیم از پنبه یا چیزهایی ساخته شده که سجده بر آنها شرعاً جایز نیست.

مسئله 11 - مستحب است بر خاک تربت پاک حضرت سید الشهداء علیه السلام که متبرک است سجده کنند. روشن است که سجود سجده کننده بر خاک و یا تربت ائمه (ع) به عنوان اظهار تواضع در پیشگاه خداوند انجام می شود و باید تنها برای خدا باشد.

مسأله 12 - مستحب است بعد از سجده اوّل بگوید: «اللَّهُ أَكْبَرُ» و نیز برای رفتن به سجده دوم، تکبیر را تکرار کند.

مسأله 13 - مستحب است در سجده دعا کند و حاجات خود را از خداوند بخواهد.

مسأله 14 - مستحب است پس از سجده دوم در رکعت اول هر نماز و در رکعت سوم نمازهای چهار رکعتی یا پس از تشهد در رکعت دوم نمازهای سه رکعتی و چهار رکعتی ؛ در هنگام برخاستن بگوید: " بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ " .